

כוח ורדי במלחמת שלום הגליל

הרכב הכוח

כוח ורדי היה כוח אוגדתי שהורכב מהאלמנטים הבאים: חטיבת השריון הסדירה בני אור בפיקודו של חגי כהן, גדוד קורס קציני שריון, גדוד קורס מפקדי טנקים, כוח מחטיבת גולני שכלל גדוד חי"ר ואת סיירת גולני (בפיקודו של סמח"ט גולני, גבי אשכנזי) ושתי פלוגות הנדסה. סיוע ארטילרי התקבל מגדוד הארטילריה של האוגדות שבשטח. מפקד הכוח היה תא"ל דני ורדי, וסגנו היה זאב ליבנה. המטה של הכוח - קמ"ן, קצין אג"ם, קצין סיוע אווירי, קמב"ץ, קצין התחזוקה, קצין החימוש - היה מורכב כולו מחניכי פו"ם שפוזר ערב המלחמה.

משימות הכוח

להלן המשימות שהוטלו על הכוח. ביום ראשון הוטל עליו לכבוש את גיזין, להשמיד את הכוחות הסוריים שבאזור ולפתוח את הציר לכיוון אגם קרעון. ביום שני הוטל עליו לפתוח את הציר, לכבוש את גיבל ברוך, להתקדם לכיוון כביש ביירות-דמשק ותוך כדי ההתקדמות להשמיד את הכוחות הסוריים שבאזור. בימים שלישי ורביעי שונתה משימת הכוח: הוטל עליו לכבוש את גיב גיזין ולהיערך לחסימה לכיוון מזרח נגד כוח שריון סורי שנע לעבר אזור הלחימה. אל הכוח צורפה חטיבה של צנחני מילואים.

האויב

מול כוח ורדי התייצבו כוחות סוריים סדירים שכללו גדוד טנקים בגיזין, כוחות שריון וחי"ר במרחב שבין גיזין לבין השטח שמצפון לאגם קרעון (ההערכה הייתה כי מדובר היה בגדוד שהתרכז בעיקר בכפרים), מחלקת חי"ר וכוח מודיעין בגיבל ברוך.

מבנה ושליטה

כוח ורדי היה כוח ייעודי שהתבסס על יחידות סדירות ועל גיבוי מינימלי של אנשי מילואים. הרכב המפקדות חייב שליטה ותיאום תוך תנועה ובלי להקים מפקדה עיקרית. השליטה נעשתה באמצעות חפ"קים - אוגדתי, חטיבתי וגדודי - שנעו עם הכוחות. המג"דים ניצבו בראש הכוחות ופיקדו מטנקים או מנגמ"שים. המח"טים היו בתוך הטור הראשון - קצת מאחורי המג"ד, כלי שביעי-שמיני בשדרה. גם הם פיקדו מתוך נגמ"ש או טנק. מפקדת האוגדה כללה ארבעה נגמ"שים והתמקמה בשטחים שולטים שמהם ניתן היה לצפות על הכוח העיקרי או על כמה מאמצים. מפקדת האוגדה דילגה עם הכוחות.

תורת הלחימה

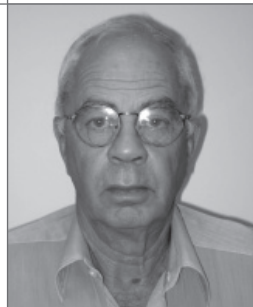
הלחימה נעשתה בשדרות. הכוח חולק לשלושה כוחות משנה:
1. על הכוח בפיקודו של מח"ט בני אור הוטל

צה"ל בהר הלבנון

כוח ורדי היה כוח אוגדתי לא אורגני שהורכב מכוחות שונים שקובצו יחד. הכוח פעל בגזרה המזרחית תחת פיקודו של הגיס. לקחיו של מפקד הכוח מהמלחמה תקפים גם לצה"ל של היום

תא"ל דני ורדי

מפקד אוגדה משימתית במלחמת של"ג

- לכבוש את ג'יזין ולהתקדם צפונה תוך טיהור השטח והשמדת רק"ש של האויב.
2. על הכוח בפיקודו של סמח"ט גולני הוטל לכבוש את ג'יבל ברוך. שלב א' אמור היה להיות תנועה רכובה, ולאחריה תוכנן טיפוס רגלי. ההתקפה על המוצב גבגב ההר תוכננה לאור אחרון, אך בפועל בוצעה עם שחר.
3. הכוח בפיקודו של מג"ד קק"ש (קורס קציני שריון) נשאר עתודה אוגדתית בשלב ההתקדמות והעקיפה של אגם קרעון ובשלב של כיבוש ג'יבל ברוך. בשלב של כיבוש ג'יזין הוא נתן חיפוי לכוח של מח"ט בני אור. אחר כך הוא סייע לכוח המח"ט בכיבוש הכפר עין-תינא.

מבנה הכוחות

כל הכוחות היו מעורבים - הם כללו שריון, חי"ר והנדסה - ונבנו במתכונת של צוותי קרב. הכוח של מח"ט בני אור כלל גדוד טנקים, פלוגת חי"ר ומחלקת הנדסה. הכוח של סמח"ט גולני כלל גדוד חי"ר, פלוגת טנקים מוקטנת ומחלקת הנדסה. הכוח של מג"ד קק"ש כלל גדוד טנקים מוקטן, פלוגת חי"ר מוקטנת ומחלקת הנדסה.

הכרת האויב

תכנון מוקדם נעשה במשך כיומיים. הכוחות הסדירים הכירו היטב את תורת הלחימה של הצבא הסורי. הגזרה הייתה מוכרת באופן כללי ללוחמים.

ציוות הכוחות

ציוותי הכוחות נעשו מחפ"קים תוך כדי תנועה, שכן המשימות שוננו שוב ושוב. המפקדים הכירו היטב זה את זה, הכירו את הגזרה, וקל היה להפנותם למשימות.

תחזוקה ופינוי נפגעים

צירי האספקה והפינוי הוקצו במסגרת פקודות המבצע ועודכנו בכל לילה בתדריכים ובפקודות לקראת יום המחרת. האספקה נעשתה בדחיפה תוך התבססות על אגד התחזוקה של אוגדה 162 שפעלה בסמוך. הנפגעים פונו לתאג"דים של אוגדה 162 שהיו פרוסים בשטח, ומיקומם תואם בין קציני התחזוקה של שתי האוגדות.

פעולת המפקדות

מפקדות הכוח פעלו אך ורק בחפ"קים ותוך הובלת הקרב וראייתו מקרוב. מפקדת הגיס לא הייתה מעורבת בשלב א' - כיבוש ג'יזין. בשלב של ההתקדמות צפונה ושל כיבוש עין-תינא היא לא הייתה בתמונת המצב, אלא בעיקר תיאמה גזרות עם כוחות שכנים. מפקדת הכוח הייתה בקשר

עם אלוף הפיקוד. בסופו של כל יום הוא מסר עדכון כללי בנוגע לכוונות הפיקוד ליום הלחימה שלמחרת.

הלקחים העיקריים

1. מבנה הכוחות תאם את המשימות ואיפשר להתמודד היטב עם כוחות האויב.
2. לא הייתה לחימת לילה. הלילות נוצלו רק לאספקה ולמנוחה.
3. שליטה של כל המפקדים מחפ"קים איפשרה להם לשנות במהירות משימות וציוותי כוחות ונתנה להם תמונת מצב די ברורה בכל השלבים.
4. המפקדים הכירו אלה את אלה, הכירו את הצבא הסורי ואת שיטת הלחימה שלו והכירו באופן כללי את הגזרה ואת אופן הלחימה בשדרות. כתוצאה מכך יכלו הכוחות להיכנס ללחימה בצורה טובה ובמינימום זמן.
5. כוונות הדרג הפוקד (גיס ופיקוד) לא היו ברורות. יתר על כן, הדרג הפוקד לא תירגם את כוונותיו לשפה מעשית: לאן יש להגיע, עד מתי, ומהי רמת החשיבות של כל משימה.
6. הכוח הפגין דבקות במטרה. בכל פעם שהוגדרה המטרה בצורה ברורה, היא הושגה.

ניתן לומר שנבחרת המפקדים שמעמדה לרשות צה"ל לקראת של"ג הייתה מהטובות ומהמנוסות ביותר שמעמדה לרשותו אי פעם

7. התיאום עם הכוחות השכנים ועם חיל האוויר לקה בחסר. למפקדים לא הייתה תמונת קרב כוללת בנוגע למיקומם של הכוחות השכנים, והיה יותר ממקרה אחד שבו תקף חיל אוויר את כוחותינו.

שיטת הלחימה

שיטת הלחימה הייתה מבוססת עקרונית על ציוותי כוחות שהותאמו במידת האפשר לאויב ולקרעון. כך, למשל, ציוות הכוחות לכיבוש ג'יבל ברוך היה מבוסס על מתן משקל רב יותר לחי"ר, ולעומת זאת בשטחים היותר פתוחים לאורך אגם קרעון ניתן משקל רב יותר לטנקים.

בכל תקיפה יזומה נעשה מאמץ לשמור על העקרונות הבאים:

1. יצירתה של תמונת מצב מודיעינית באמצעות תצפיות, היתקלות ומשיכת אש וכו'.
2. ביצוע הערכת מצב שהביאה בסיומה לקביעת תוכנית התקיפה. זו התבססה על יצירת עדיפות בנקודת הפריצה, על הנחתה של מכת אש

- ארטילרית, על כוח חיפוי ועל הכנתה של תוכנית חלופית למקרה שהכוח לא יצליח להבקיע ולהתקדם - בעיקר בצירים צרים. לתוכניות חלופיות הוקצו תמיד כוחות בציוות שונה.
3. ברמת האוגדה - שמירה על מאמץ אחד מרכזי, דהיינו דירוג בתקיפות, ומניעת מצב שבו שני כוחות מרכזיים מסתבכים בעת ובעונה אחת בלי שיוכלו לסייע זה לזה.
4. שמירת עתודה ברמת האוגדה שתוכל לעזור לכוח שאינו מצליח להשיג את יעדיו. הסיוע יכול להינתן באמצעות תקיפת האויב מכיוון אחר או באמצעות תוספת כוח למאמץ שנתקע. לדוגמה, את הכפר עין-תינא תקף מעורפו כוח העתודה של סא"ל ספי, לאחר שכוח המח"ט - חגי - לא הצליח לפרוץ אליו מן החזית. אשר למיקום מפקדים - בכל הרמות הם הובילו את הכוחות והיו בדבוקה הקדמית של הכוחות המובילים (מדובר במג"ד, בקמ"ט, במח"ט בני אור, במג"ד קק"ש, בסמח"ט גולני וכו').
5. לא הייתה שום תקיפה בלילה - וחבל. הייתה תוכנית לתקוף את עין-תינא בלילה באמצעות חי"ר, לאחר שנכשלה תקיפת יום באמצעות טנקים. אולם הגיס לא אישר את התוכנית הזאת.

לקחים

1. לא הייתה לחימת לילה. הפיקוד היה צריך לאפשר זאת.
2. ברמת הגיס היו המשימות והיעדים לא ברורים. לא נקבע עד מתי ולאן יש להגיע ולאיה צורך.
3. היכולת להשיג את המשימות תלויה מאוד באיכות המפקדים, בהכרתם את הכוחות ואת יכולותיהם, ברמת האימוץ, בהכרת השטח והאויב. הכוחות שנלחמו תחת פיקודי היו מהטובים ביותר הן מבחינת איכות המפקדים והן מבחינת רמת האימוץ, וניתן היה לבצע באמצעותם את המשימות בלויז קצר על אף שאלה שוננו לעיתים קרובות.
4. רמת הגיס והפיקוד כמעט שלא הורגשו, ולא היה ברור מהי כוונת הגיס, מהן המשימות שהוא צריך להשיג, מהי תמונת המצב הכללית וכו'. לכל אורך הלחימה לא הייתה שום קבוצת פקודות או סקירה גיסי/פיקודית על הזירה ועל הכוונות, על המשימות הדחופות, על עדיפויות במשימות וכו'. העדכונים נעשו רק בקשר והיו חלקיים מאוד.
5. לטעמי היו יותר מדי כוחות באותו תא שטח, והדבר גרם לבלבול ולסרבול ולא הביא שום תועלת.
6. התיאום עם חיל האוויר היה לקוי מאוד. ייתכן שזה נבע כתוצאה מהיותו של הכוח מאולתר ובלי קישור מתאים.